

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Адреса: Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: kabinet@rect.bg.ac.rs

Београд, 22. новембар 2021. године
02-12 број: 612-2294/50-19
ЛД

Одбор за професионалну етику Универзитета у Београду, на седници одржаној 26. октобра 2021. године, у саставу: проф. др Вук Радовић, проф. др Иванка Марковић, проф. др Миланка Ђипоровић-Момчиловић, др Мирјана Чомор и Милена Лазаревић, у поступку утврђивања неакадемског понашања покренутог захтевом ректора Универзитета у Београду против Сенише Малог из Београда, ул. Ђирила и Методија 8, одлучујући по жалби Сенише Малог, изјављеној посредством пуномоћника Бојана Томића из Београда, ул. Краљице Катарине 86/23 и жалби др Душана Теодоровића и др Огњена Радоњића, изјављеним против Решења декана Факултета организационих наука 05-13 бр. 8/5 од 9. септембра 2021. године, на основу члана 167. ст. 1. и 2. и члана 170. став 1. тачка 2. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16 и 95/18) и члана 6. став 3. Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 193/16, 196/16, 197/17, 199/17, 203/18, 206/18, 212/19 и 214/20), донео је

РЕШЕЊЕ

1. ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба проф. др Душана Теодоровића и проф. др Огњена Радоњића бр. 612-2294/45-19 од 22. септембра 2021. године против Решења декана Факултета организационих наука Универзитета у Београду 05-13 бр. 8/5 од 9. септембра 2021. године, као изјављена од стране неовлашћених лица.

2. ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба Сенише Малог бр. 612-2294/47-19 од 28. септембра 2021. године и ПОТВРЂУЈЕ Решење декана Факултета организационих наука Универзитета у Београду 05-13 бр. 8/5 од 9. септембра 2021. године.

Образложење

А.

У поступку утврђивања неакадемског понашања Сенише Малог при изради докторске дисертације, а по Решењу Одбора за професионалну етику Универзитета у Београду број 612-2294/2-19 од 17. јула 2019. године, Наставно-научно веће Факултета организационих наука (даље: ННВ) на седници одржаној 28. октобра 2019. године, донело је Одлуку којом се усваја Извештај Етичке комисије Факултета од 26. октобра 2019. године и утврђује да има елемената неакадемског понашања Сенише Малог при изради докторске дисертације под називом „Креирање вредности кроз процес реструктурирања и приватизације – теоријске концепције и остварени резултати у Србији“, као и извесних одступања од академских правила цитирања. ННВ је истом одлуком предложило декану да Сениши Малом изрекне меру јавне осуде.

На основу одлуке ННВ, декан Факултета организационих наука је 9. септембра 2021. године донео Решење 05-13 бр. 8/5, којим је Синиша Малом изречена мера јавне осуде. Одлука декана је донета у складу са чланом 5. став 10. Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова, којим је предвиђено да декан изриче мере на основу одлуке наставно-научног већа којом је утврђено неакадемско понашање. На овај начин је правно заокружен првостепени поступак, јер је одлуком ННВ од 28. октобра 2019. године утврђено неакадемско понашање, а одлуком декана од 9. септембра 2021. године изречена мера као последица утврђеног неакадемског понашања.

Против одлуке декана и одлуке ННВ благовремено су изјавили заједничку жалбу проф. др. Душан Теодоровић и проф. др. Огњен Радоњић са опширним образложењем и бројним разлозима због којих сматрају да ове одлуке органа Факултета организационих наука треба поништити. Анализирајући одредбе позитивноправних прописа, Одбор за професионалну етику је закључио да лица која су поднела жалбу (проф. др. Душан Теодоровић и проф. др. Огњен Радоњић) немају активну легитимацију, тј. не спадају у круг лица која имају право на подношење жалбе у овој правној ствари. Наиме, према одредби члана 6. став 1. Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова, право на жалбу против одлуке из члана 5. став 10. овог Правилника могу изјавити само лице против којег је изречена мера и подносилац захтева. То значи да у конкретном случају легитимацију за покретање другостепеног поступка имају само Синиша Мали и ректор Универзитета у Београду.

Навод жалилаца да су дана 27. фебруара 2018. године Универзитету у Београду предали поднесак насловљен као захтев за хитно поступање је без правног значаја, јер овај поднесак нема карактер захтева за утврђивање неакадемског понашања. Захтев за утврђивање неакадемског понашања се подноси етичкој комисији факултета, односно института и мора да има све елементе прописане чланом 3. Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова.

Како овде подносиоци жалбе (др. Душан Теодоровић и др. Огњен Радоњић) нису лица овлашћена за изјављивање предметних жалби, одлучено је као у првом ставу изреке овог решења, а у смислу члана 6. став 1. наведеног правилника, те члана члана 167. став 1. Закона о општем управном поступку.

Б.

Против Решења декана Факултета организационих наука Универзитета у Београду 05-13 бр. 8/5 од 9. септембра 2021. године, жалбу је благовремено изјавио Синиша Мали и то преко пуномоћника Душана Томића. Жалба је изјављена због повреда правила поступка, наводећи да образложење оспореног решења не садржи ниједан ваљан разлог за изрицање мере јавне осуде, да декан није у оспореном решењу дао довољне разлоге за одлуку из диспозитива, а они разлози који су дати су нејасни и међусобно противречни, те да је решење донето по неуредном захтеву и да не садржи излагање захтева странке, због чега је захтев ваљало одбацити.

Одлучујући у овој правној ствари, Одбор за професионалну етику, пре свега, истиче неколико битних околности о којима се посебно мора водити рачуна приликом сагледавања и решавања случајева из области неакадемског понашања.

Прво, основни циљ прописивања правила везаних за неакадемско понашање у изради писаних радова је утврђивање неакадемског понашања на Универзитету у Београду, тј. факултетима и институтима у његовом саставу. На овај начин Универзитет настоји да очува достојанство професије, унапређује и штити моралне вредности и вредности знања и подиже свест о одговорности свих чланова универзитетске заједнице. Крајњи циљ је спречавање неморалних понашања

чланова универзитетске заједнице и подизање свести о томе шта се подразумева под честитим и стручним понашањем приликом израде писаних радова.

Друго, чињеница је да у највећем броју случајева у свим органима надлежним за поступање код утврђивања и одлучивања о неакадемском понашању учествују лица која нису правници, нису стручна за обављање ових послова и немају никаква искуства у оваквим и сличним поступцима. Тако, међу деканима факултета, члановима етичких комисија факултета, стручних комисија, члановима наставно-научних већа факултета, Одбора за професионалну етику, Сената и др. скоро да нема правника који имају стручно знање и искуство у вођењу поступка и доношењу одлука у поступку утврђивања неакадемског понашања, па и у поступцима доношења и израда писмених одлука. Правно посматрано, поступак утврђивања неакадемског понашања је посебан управни поступак, чија примена захтева специјализована знања једне веома компликоване и сложене гране права, познате под називом Управно право. Како учесници првостепеног и другостепеног поступка као чланови наведених органа, по правилу, ова знања не поседују, није реално, нити могуће очекивати да ови органи беспрекорно спроводе поступак утврђивања неакадемског понашања и доносе правно перфектне одлуке.

Треће, чест је случај пристрасног поступања надлежних органа у поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова или непоступања или потпуно неадекватног поступања, чиме се отежава или чак онемогућава законито окончање поступка и остваривање прокламованог циља самог поступка и Кодекса професионалне етике Универзитета у Београду (даље: Кодекс).

Четврто, није реткост да су одлуке донете у поступку утврђивања неакадемског понашања делимично мањкаве због различитих повреда поступка. Те повреде могу бити битне или небитне. Приликом провере законитости спроведеног конкретног поступка и донетих одлука по правним лековима, неопходно је утврдити да ли има битних и релевантних повреда, увек водећи рачуна о томе шта је прокламовани циљ поступка утврђивања неакадемског понашања, као и чињеницу да ове поступке, по правилу, воде и одлуке доносе лица која нису правници.

Имајући у виду напред наведено, Одбор за професионалну етику сматра да су наводи у жалби Сенише Малог (наведени под тачком 3 у образложењу жалбе) делимично основани у погледу изостанка потпуно јасних разлога за изрицање изречене мере у образложењу решења, односно да се не види јасно и изричито на коју конкретну повреду Кодекса се мера односи, али сматра да наведени недостаци нису утицали на законитост и правилност побијаног решења.

Наиме, из изреке и образложења ожалбеног решења се јасно види да је оно донето на основу одлуке Наставно-научног већа Факултета организационих наука од 28. октобра 2019. године, којом је утврђено да у изради докторске дисертације под називом „Креирање вредности кроз процес реструктурирања и приватизације – теоријске концепције и остварени резултати у Србији“, има елемената неакадемског понашања, као и одступања од академских правила цитирања. Такође, одлука ННВ садржи и предлог декану да изрекне меру јавне осуде.

Основ за доношење решења декана о изрицању мере јавне осуде Сениши Малом није предлог Наставно-научног већа, као што се наводи у жалби, већ одлука Наставно-научног већа од 28. октобра 2019. године, којом је утврђено неакадемско понашање Сенише Малог при изради докторске дисертације под називом „Креирање вредности кроз процес реструктурирања и приватизације – теоријске концепције и остварени резултати у Србији“.

Основне и релевантне чињенице у овој правној ствари је утврдио Одбор за професионалну етику Универзитета својим Решењем бр. 612-2294/34-19 од 28. новембра 2019. године. У овом решењу је прецизно и недвосмислено наведено које је текстове других аутора Сениша Мали приликом израде докторске дисертације дословно преузео без навођења имена аутора и извора из којих је текст преузео, као и без јасног обележавања преузетих делова, чиме је учинио повреду Кодекса

професионалне етике Универзитета у Београду из члана 22. став 1. – ПЛАГИРАЊЕ. Наведене чињенице је декан утврдио и навео у спорном решењу на страни 2 пасус 6.

Одбор за професионалну етику Универзитета је простим поређењем предметне докторске дисертације са радовима других аутора (докторском дисертацијом *Stifanos Hailemariam-a*, под називом *Corporate Value Creation, Governance and Privatisation: Restructuring and Managing Enterprises in Transition – The Case of Eritrea*, брањена на Универзитету у Гронингену, 2001. године и књигом *Нови модел приватизације у Србији*, чији су коаутори професори Борис Беговић, Бошко Живковић и Бошко Мијатовић) утврдио које текстове је Синиша Мали преузео од других аутора без навођења имена аутора и извора из којих је текст преузео, као и без јасног обележавања преузетих делова. Чињенице које је Одбор утврдио поменутим решењем су евидентне и неспорне, без обзира на то што је Управни суд Пресудом бр. 16 У 19906/19 од 14. јуна 2021. године поништио наведено решење. Приликом одлучивања Управни суд није улазио у меритум ствари, већ је поништио решење искључиво из процесних разлога, јер је сматрао да Одбор не може да одлучује по жалби против одлуке наставно-научног већа којом је утврђено неакадемско понашање, већ само по жалби на одлуку декана којом се изриче мера за утврђено неакадемско понашање приликом израде писаних радова.

Стога се поставља питање, које је то повреде Кодекса Синиша Мали могао преузимањем текстова других аутора, без навођења њихових имена и извора из којих су ови текстови преузети и без јасног обележавања преузетих делова да учини, осим повреду из члана 22. Кодекса под називом „плагирање“?

С обзиром на наведено, није нужно да се у изреци решења наведе прецизан назив повреде, иако је то свакако корисно, већ је довољно да се ова повреда наведе у образложењу решења, као што је то и учињено у ожалбеном решењу на страни 2 пасус 6. Не може се јасна и неспорна учињена повреда плагирања, како је то образложено у ожалбеном решењу, занемарити и поништити само зато што није наведена у изреци решења као „плагирање“, већ само као „неакадемско понашање у изради докторске дисертације“, уз јасно образложење овог понашања.

Такође, Правилником о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова (чл. 5. ст. 9-10) предвиђено је да наставно-научно веће факултета одлучује да ли је постојало неакадемско понашање приликом израде писаних радова, а декан изриче мере на основу одлуке наставно-научног већа којом је утврђено неакадемско понашање. Наведеним правилником није предвиђено да изрека решења мора да садржи члан Кодекса који је повређен, већ само да се утврди да ли постоји неакадемско понашање приликом израде писаних радова.

Неоснован је навод подносиоца жалбе да је декан у образложењу одлуке погрешно интерпретирао садржину Извештаја Етичке комисије, имајући у виду да је у образложењу решења јасно наведено да је Етичка комисија у оквиру Извештаја дала предлог да се изрекне мера јавне опомене и да је Наставно-научно веће усвојило извештај Етичке комисије без предложене мере и предложило да се Синиши Малом изрекне мера јавне осуде.

Такође, Одбор сматра да су неосновани и наводи подносиоца жалбе да је декан требало да преиспита одлуку Наставно-научног већа због несагласности одлуке са извештајем Етичке комисије у погледу предложене мере. Наиме, декан нема надлежност да преиспитује одлуку наставно-научног већа којом је утврђено неакадемско понашање приликом израде писаних радова. Декан има обавезу да на основу наведене одлуке наставно-научног већа изрекне једну од мера предвиђених чланом 16. Правилника о раду етичких комисија и Одбора за професионалну етику („Гласник Универзитета у Београду, бр. 193/16, 199/17, 203/18 и 215/20). Приликом одређивања врсте мере, декан није везан предлогом наставно-научног већа и предлогом етичке комисије, већ искључиво одредбама члана 16. Правилника о раду етичких комисија и Одбора за професионалну етику.

Како је декан утврдио да је ННВ својом одлуком суштински утврдило да се Синиша Мали приликом сачињавања докторске дисертације неакадемски понашао, односно извршио плагирање, донео је по службеној дужности ожалбено решење.

Неосновани су наводи жалбе да „декан није у оспореном решењу дао довољне разлоге за одлуку из диспозитива, а они разлози који су дати јесу нејасни и међусобно противречни“ (наведени под тачком 4 у образложењу жалбе). У образложењу решења (последњи пасус на страни 3) дати су довољни разлози за изрицање мере јавне осуде из члана 16. став 1. и става 4. Правилника о раду етичких комисија и Одбора за професионалну етику Универзитета у Београду. Приликом доношења решења декан је посебно узео у обзир тежину повреде, штету која је нанета Универзитету и Факултету, као и чињеницу да учинилац није предложио никакве активности у сврху отклањања последица повреде Кодекса.

Наиме, повреде Кодекса које се односе на неакадемско понашање приликом израде писаних радова, а нарочито у форми плагијата, представљају теже повреде Кодекса, имајући у виду чињеницу да се академска честитост чланова универзитетске академске заједнице заснива на самосталности у академском и научном раду, односно спровођењу оригиналних научних истраживања, представљању властитих резултата и на строгом поштовању ауторских права других.

Није неопходно да декан утврђује обим штете, јер је неспорно да је нанета штета угледу Универзитета и Факултета, самом чињеницом да се студент Универзитета и Факултета неакадемски понашао приликом израде докторске дисертације, која треба да буде самостални и оригинални научноистраживачки рад кандидата у одређеној научној области, односно завршни део студијског програма на највишем степену студија у Републици Србији.

Навод подносиоца жалбе (наведен под тачком 5 у образложењу жалбе), да образложење ожалбеног решења „не садржи излагање странака“ је нејасан и неоснован, јер се ради о решењу које се доноси по службеној дужности, без икаквих „излагања странака“. Ово решење декан обавезно доноси након што ННВ факултета донесе решење којим је утврђено неакадемско понашање.

Такође, наводи да „иницијалним актом – пријавом тадашњег ректора Универзитета од 11. јула 2014. године, није тачно наведено на коју повреду Кодекса се пријава односи, због чега је неопходно захтев одбацити“ су не само нејасни, већ и без икаквог значаја на решење, имајући у виду да се у овој правној ствари ради о решењу које декан доноси по службеној дужности након што наставно-научно веће утврди неакадемско понашање приликом израде писаних радова, што је у овом случају и урађено. Уосталом, треба имати у виду да су два правилника која уређују ову област донети тек 2016. године. До тада поступак утврђивања неакадемског понашања није био уређен аутономним правилима Универзитета. Сада важећа правила о обавезној садржини иницијалног акта се не могу примењивати на иницијалне акте који су поднети пре ступања на снагу ових правилника.

Одбор за професионалну етику не негира чињеницу да решење декана Факултета организационих наука има недостатака и да је могло да буде прецизније написано. Међутим, Одбор сматра да наведени недостаци не утичу на исправност овог решења. Уосталом, према Закону о општем управном поступку другостепени орган одбија жалбу ако нађе „да је у првостепеном поступку било недостатака који нису утицали на законитост и правилност побијаног решења“ (чл. 170(1)(2)).

Одбор за професионалну етику је ценио и остале наводе у жалбама, али их посебно не образлаже, обзиром да су без утицаја на другачију одлуку.

Сходно свему изнетом, Одбор је у складу са чланом 167. став 2. и чланом 170. став 1. тачка 2. Закона о општем управном поступку одлучио као у изреци овог решења.

• ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ: Против овог решења странка може покренути управни спор пред Управним судом у Београду у року од 30 дана од дана достављања.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ ЕТИКУ

проф. др Вук Радовић

